

EDİTÖRE MEKTUP

Dr. İsa DURMAZ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kalp Damar ve Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı, İZMİR

Adres: Prof. Dr. İsa DUMAZ Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kalp Damar ve Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı 35100 Bornova – İZMİR
e-mail: idurmaz@hotmail.com

Göğüs Kalp ve Damar Cerrahi Dergisi'nin cilt 7, sayı 3, Mayıs 1999 sayısında Aylin ÖRER ve Öztekin OTO tarafından kaleme alınan Dünden Bugüne Kalp Cerrahisi adlı makalenin "Türkiye'de Kalp Cerrahisinin Tarihçesi" bölümünün son paragrafında "Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nden Dr. Emin ÖZDOĞAN ve Dr. Ali YENER tarafından fresh aortik homogreft uygulaması gerçekleştirildi" denilmektedir (1).

Bu konuda yanlışlar ve birtakım hatalar söz konusudur:

1. Aortik homogreftler:

- Fresh-fresh
- Fresh wet-stored
- Cryopreserved

Olmak üzere 3 grupta değerlendirilir. Fresh-fresh aortik homogreft, donörden steril şartlarda alınıp aynı anda başka bir hastaya takılması işlemidir. Freshwet-stored aortik homogreft ise +4°C'de, özel besiyerlerinde 6 hafta süre ile saklanan homogreftlerdir. Cryopreservedhomogreftler ise bilindiği üzere +196°C'de sıvı azot içerisinde uzun süre saklanabilen homogreftlerdir (2,3,4). Dr. Mehmet Emin ÖZDOĞAN fresh-fresh homogreft kullanmıştır, kullandığı fresh homogreft değildir. Kaldı ki sayın Dr. Özdoğan'ın yaptığı operasyon tarih açısından üniversitemizde yapılan ilk operasyon tarih açısından üniversitemizde yapılan ilk operasyondan çok sonradır. Üstelik bu durum tıbbi etiğe son derece saygılı davranan Dr. Özdoğan'ın bizzat kendisi tarafından dile getirilmiştir.

2. Fresh wet-stored aortik homogreft Türkiye'de ilk defa Ocak 1991'de Ege Üniversitesi Kalp ve Damar Cerrahisi'nde ekibimiz tarafından kullanılmıştır (5,6,7,8).
3. Ayrıca Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 1993 yılında homogreft kapak ve damar dokularını dondurmak için cryopreservation laboratuvarı kurulmuştur. Türkiye'de bir cryopreserved homogreft kapak dokusu kullanan üniversite de Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'dir. Bunun yanında kliniğimiz cryopreservation laboratuvarında hazırlanmış olan homogreftler istekte bulunan kurumlara da verilmiş ve gerek kliniğimizin gerekse bizim gönderdiğimiz homogreftleri kullanan kliniklerin uygulamaları farklı kongrelerde birçok defa sunulup tartışılmıştır.
4. "Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nden Dr. Emin ÖZDOĞAN ve Dr. Ali YENER tarafından fresh aortik homogreft uygulaması gerçekleştirildi" cümlesi Sayın Prof. Dr. Aydın AYTAÇ'ın aynı derginin cilt 1, sayı 1, 1991 sayısında yayınlanan Dünyada ve Türkiye'de Kalp Cerrahisi makalesinin 10. sayfasındaki 2. paragraftan alınmıştır (9). Bu paragraf aynen

geçirilmiştir, cümleler bile aynıdır. Sadece "1991 Ocak-Nisan ayları arasında Ege Üniversitesi'nde Prof. Dr. İsa DURMAZ ve arkadaşları tarafından ilk aortik homogreft ameliyatları uygulandı" cümlesi hariç tutulmuştur. Paragraf aynen geçirilirken bu cümlenin atlanmış olabileceğini sanıyorum. Bilimsel bir çalışmada kaynakların daha dikkatli değerlendirilmesi gerekmektedir.

5. "Fresh aortik homogreft" kelimeleri özel bir ismi değildir ve büyük harflerle yazılması gerekmez. Bilimsel, ciddi bir yazıda yazım kurallarına dikkat edilmelidir.
6. Yine Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 1995 yılından itibaren Türkiye'de ilk kez (bildiğimiz kadarıyla haen de tek) cryopreserved homogreft arteriyel dokular, seçilmiş periferik damar hastalığı olgularında kullanılmaya başlanmıştır (10,11). Enfekte abdominal aort greftlerinin homogreft aort bifurkasyon greftleriyle replasmanı gibi çok önemli bir bilimsel gelişim, yazı hazırlanırken gereken bilimsel titizlik ve özen gösterilmediği için gözden kaçırılmıştır.

Sonuç olarak Türkiye'de homogreftlerle ilgili çalışmaların ilk olarak Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi ekibince yapıldığı ülkemizde kalp cerrahisi ile uğraşan herkes tarafından bilinmektedir. Aynı şehirde komşu üniversitede görevli meslektaşlarımızın homogreftlerle ilgili çalışmalarımızdan haberdar olmamaları düşündürücüdür. Bu tip çalışmalarda etik kurallara uyum ve bilimsel özen gösterilmesi son derece önemlidir.

Ek: kongrelerde sunulan bildiriler

Saygılarımla,

Prof. Dr. İsa DURMAZ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi,

Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Kaynaklar

1. Örer A, Oto Ö: Dünden bugüne kalp cerrahisi. GKDC Dergisi 1999; 7:153-160.
2. Daly RC, Orszulak TA, Schaff HV, et al: Long term results of aortic valve replacement with nonviable homografts. Circulation 1991; 84(suppl 3):3-81, 3-88.
3. Angell WW, Pupello DF, Bessone LN, et al: Universal method for insertion of unstented aortic autografts, homografts and xenografts. J Thorac Cardiovasc Surg 1992; 103:642-8.
4. Angell WW, Oury JH, Lamberti JJ, et al: Durability of the viable aortic allograft. J Thorac Cardiovasc Surg 1989; 98:48-56.
5. Özbaran M, Alayunt A, Büket S, Durmaz İ, Yüksel M, Dişçigil B, Posacıoğlu H, Çetindağ B: Aortik homogreftlerin klinik uygulaması. T Klin Kardiyoloji 1991; 4:278-281.

6. Durmaz İ, Büket S, Özbaran M, Alayunt A, Süzer K, Hamulu A, Okur F, Atay Y, Tokbaş A, Karali H: Aortik Homograft kapak replasmanı. Türk Kardiyol Dern Arş 1991; 19:394-397.
7. Özbaran M., Mutaf I., Atay Y., Badak Z., Tokbaş G., Bayındır O., Durmaz İ.: Aortik homograft canlılığının biyokimyasal yöntemlerle değerlendirilmesi. GKD. Cer. Derg. 1992; 1:146-151.
8. Özbaran M., Durmaz İ., Yüksel M., Hamulu A., Atay Y., Badak İ., Soydaş C., Büket S., Sarıbülbül O. : Aortik homograft kapak replasmanı: Klinik sonuçlar. GKD. Cer. Derg.; 1994; 2:242-247.
9. Aytaç A: Dünyada ve Türkiye'de kalp cerrahisi. GKD. Cer. Derg. 1991; 1:3-12
10. Atay Y, Posacıoğlu H, Çıkrıkçıoğlu M, Yağdı T, Sarıbülbül O, Özbaran M: Deneysel bir modelde arteriyel revaskülarizasyon için homograft ven kullanımı. Damar Cerrahisi Dergisi 1998; (2); 55-62
11. Durmaz İ, Atay Y, Posacıoğlu H, İslamoğlu F, Yağdı T, Çıkrıkçıoğlu M, Sarıbülbül O, Büket S, Özbaran M: The cryopreserved arterial homograft usage in peripheral arterial diseases having high infection risk (case report). T Klin J Med Res 1999; 17:23-28
9. Özbaran M, Hamulu A, Atay Y, Badak İ, Soydaş C, Yüksel M, Durmaz İ: Aortik Homograft Kapak Replasmanı. III. Ulusal Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Kongresi, 26-30 Eylül 1994, Kuşadası-Aydın
10. Özbaran M, Çalkavur T, Atay Y, İslamoğlu F, Telli A, Durmaz İ: Aortik Pozisyonda Homograft ve Duramediks Kapak Replasmanının Klinik Sonuçlarının Karşılaştırılması. Türk Kardiyoloji Derneği ,XI. Ulusal Kardiyoloji Kongresi, 23-26 Eylül 1995, İstanbul
11. Atay Y, Posacıoğlu H, Hamulu A, Özbaran M, Yağdı T, Sarıbülbül O, Büket S, Telli A, Durmaz İ: Deneysel bir modelde arteriyel revaskülarizasyon için homograft ven kullanımı. VIII. Ulusal Vasküler Cerrahi Kongresi 20-23 Nisan 1996 İzmir.
12. Atay Y, Posacıoğlu H, Badak İ, Kara E, Çıkrıkçıoğlu M, Alayunt A, Büket S, Özbaran M, Durmaz İ: Damar cerrahisinde kryoprerve homograft arteriyel doku kullanımı. 5. Ulusal, Göğüs, Kalp ve Damar Cerrahisi Kongresi 20-24 Ekim 1998, Belek - Antalya
13. Nalbantgil S, Atay Y, Yağdı T, İslamoğlu F, Alat İ, Özkısacık E, Özyürek R, Özbaran M, Büket S, Bilkay Ö, Alayunt A: Aneurysm of the right ventricular outflow tract after repair for tetralogy of fallot: reconstruction with pulmonary homograft. European Society of Cardiology Grown-up Congenital Heart (GUCH) Disease: Yesterday's triumphs, Today's problems, Tomorrow's plans. September 30- October 2, 1999, France
14. Atay Y, Ozbaran M, Yagdı T, Posacıoğlu H, Ozkısacık E, Alayunt A, Hamulu A, Bilkay O, Telli A, Durmaz İ: Peripheral application and functional analysis of cryopreserved arteriaand vein homografts. 2nd World Congress on Tissue Banking and 8th International Conference of EATB October 7-10, 1999, Warsaw, Poland
15. Ozbaran M, Atay Y, Cıkrıkçıoğlu M, Calkavur T, Alat I, Islamoglu F, Büket S, Yuksel M, Bilkay O, Durmaz I: Preparation and sterilisation / disinfection protocol of homograft tissues. 2nd World Congress on Tissue Banking and 8th International Conference of EATB October 7-10, 1999, Warsaw, Poland
16. Yagdı T, Atay Y, Ozbaran M, Islamoglu F, Bakalim T, Basarrı S, Cıkrıkçıoğlu M, Büket S, Yuksel M, Telli A, Durmaz I: Aortic homograft valve replacement: clinical experience. 2nd World Congress on Tissue Banking and 8th International Conference of EATB October 7-10, 1999, Warsaw, Poland

Ek:

Bildiriler

1. Özbaran M., Büket S., Dişçigil B., Posacıoğlu H., Apaydın A., Durmaz İ: Aortik homograft replasmanı. 1991 Kardiyoloji Toplantısı. 10-13 Eylül 1991, Trabzon.
2. Özbaran M., Durmaz İ., Süzer K., Atay Y., Mutaf I., Badak Z., Tokbaş G., Bayındır O.: Aortik homograft viabilitesinin biyokimyasal yöntemlerle değerlendirilmesi (Deneysel çalışma). Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Derneği 2. Ulusal Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Kongresi 57 Ekim 1992, Antalya
3. Özbaran M., Hamulu A., Atay Y., Badak İ., Soydaş C., Yüksel M., Durmaz İ.: Aortik homograft kapak replasmanı. III. Ulusal Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Kongresi, Kuşadası-İzmir.
4. Özbaran M, Hamulu A, Alayunt A, Büket S, Atay Y, Badak İ, Yüksel M, Durmaz İ : Aortik homograft kapak replasmanı. Türk Kardiyoloji Derneği, X. Ulusal Kardiyoloji Kongresi, 1-4 Ekim 1994, İzmir.
5. Atay Y., Posacıoğlu H., Hamulu A., Özbaran M., Yağdı T., Sarıbülbül O., Büket S., Telli A., Durmaz İ. Deneysel bir modelde arteriyel revaskülarizasyon için homograft kullanımı. VIII. Ulusal Vasküler Cerrahi Kongresi, 20-23 Nisan 1996.
6. Durmaz İ., Alayunt A., Büket S., Özbaran M., Okur F., Hamulu A., Atay Y., Süzer K.: Aortic valve replacement with aortic homograft. Mediterranean Association Of Cardiology And Cardiac Surgery 5th Annual Meeting. September 23-27, 1991. Aleksandria - Egypt.
7. Özbaran M., Durmaz İ., Kırman M., Apaydın A., Atay Y., Alayunt A., Büket S., Süzer K.: Aortic homograft valve replacement. Second World Congress . The International Society Of Cardio-Thoracic Surgeons. May 10-14, 1992. Ankara-Turkey.
8. Özbaran M, Hamulu A, Alayunt A, Büket S, Atay Y, Badak İ, Yüksel M, Durmaz İ: Aortik Homograft Kapak Replasmanı. Türk Kardiyoloji Derneği , X. Ulusal Kardiyoloji Kongresi , 1-4 Ekim 1994 ,İzmir